

Research of al-Qa'ida has never been easier: an overview of the sources of primary data

Abstrakt:

Ještě nikdy nebylo tolik primárních dat k al-Káidě veřejně dostupných. Avšak stále nejsou primární data pro výzkum al-Káidy dostatečně využívána a to i přesto, že právě jejich nevyužívání mělo v minulosti prokazatelně velmi negativní dopad na úroveň publikací o al-Káidě. Článek má dva cíle: zmapovat veřejně dostupné zdroje primárních dat k al-Káidě a pomocí vyzdvižení zajímavých poznatků z nich demonstrovat jejich přínos. Konkrétně se článek věnuje čtyřem volným typům zdrojů primárních dat – výstupy státních institucí, publikační činnost členů al-Káidy a přímých účastníků, zveřejněná komunikace členů al-Káidy a uniklé utajované informace. V krátkosti bude diskutována i otázka jak ke zdrojům primárních dat přistupovat. Záměrem článku je povzbudit odbornou veřejnost k většímu využívání primárních dat při výzkumu al-Káidy.

Abstract:

There has never been so much primary data on al-Qa'ida publicly available. Nevertheless primary data are still not used enough, despite the fact that their omission had a clearly detrimental effect on the quality of research on al-Qa'ida. The article's goal is twofold: to lay out an overview of the publicly available sources of primary data on al-Qa'ida and by highlighting interesting aspects of their content to demonstrate their usefulness for the research in general. The article deals particularly with outputs of public institutions, al-Qa'ida's members' publications, al-Qa'ida's members' communication that has been made public and leaked classified information. The topic how to use the sources of primary data will be discussed briefly. The article aims at encouraging the academic and expert community to use primary data more broadly when researching al-Qa'ida.

Klíčová slova:

al-Káida; výzkum; primární data.

Keywords:

al-Qa'ida; research; primary data.

Úvod

Po útocích z jedenáctého září došlo k prudkému nárůstu publikační činnosti zabývající se tématem terorismu. Před jedenáctým zářím vycházelo přibližně 50 knih ročně, v jejichž názvu bylo obsaženo slovo terorismus, v roce 2002 již téměř 400 [1]. Z logických důvodů se většina pozornosti ubírala k džihádistické síti al-Káida. V hlavních dvou odborných žurnálech věnujících se terorismu (*Terrorism and Political Violence* a *Studies in Conflict and Terrorism*) se al-Káidou se v letech 2002–2004 zabýval každý sedmý článek [2]. Z al-Káidy se stalo nesmírně exponované téma.

Po odeznění největší vlny se ovšem začala objevovat postupně kritika nad úrovní publikačních výstupů. Většina těchto výstupů předkládala čtenářům autorovy názory, nikoliv analýzu dat [3]. Několik autorů si na výzkumu al-Káidy založilo vlastní živnost, udávali, že disponují přístupem k utajeným informacím, kontakty na zpravodajské služby a holedbali se velkou znalostí problematiky. Byli dokonce zváni jako odborníci pro účely soudních přelíčení. V několika případech se ukázalo, že větší část výše uvedeného byla smyšlená [4]. Dalším problémem byla téměř absence využívání primárních dat ze strany výzkumníků [5]. Publikace tedy jen donekonečna recyklovaly něčí tvrzení, která se špatně dokládala a ještě hůře ověřovala. Sečteno a podtrženo, situace se ke konci první dekády 21. století mohla jevit jako velmi neutěšená z hlediska výzkumu al-Káidy – trh byl přímo zaplaven různými publikacemi, většinou ovšem nevalné kvality (pro autora z ne zcela zřejmých příčin se tento jev netýkal ČR, a to především proto, že se zde o al-Káidě téměř vůbec nepsalo).

Jednou z hlavních tezí této práce bude, že situace ohledně dostupných publikací a především primárních dat je v současné době mnohem příznivější. O al-Káidě začalo psát více ne-západních autorů, kteří jsou zpravidla lépe jazykově vybaveni, ale mají také zájem i možnost se bavit přímo s členy al-Káidy, respektive s džihádisty, kteří v jejich kruzích působili či o ní měli přehled [6]. Pomyslným vrcholem tohoto jevu je pak osoba Nomana Benotmana, bývalého příslušníka džihádistické skupiny Libyan Islamic Fighting Group, který nyní působí jako odborník na terorismus pro jeden britských think-tank [7]. Dalším pozitivem je, že autoři publikující o al-Káidě se čím dál více orientují na síť, které se k al-Káidě připojily relativně nedávno a v současné době představují jednu z nejdynamičtějších součástí fenoménu al-Káida, ať už je jím jemenská al-Káida na Arabském poloostrově (AQAP) [8] či aš-Šabáb v Somálsku [9]. Podobně kvalitně jsou zmapovány i vazby al-Káidy na Hakkáního síť, která působí v Afghánistánu a Pákistánu [10]. Nedávná publikace *German jihad* dokonce mapuje džihádistické ohrožení prostoru (i ze strany al-Káidy), který je pro Českou republiku velmi blízký, a sice Německo [11].

Hlavní tezí a předmětem tohoto článku je ovšem stanovisko, že největším přínosem z hlediska výzkumu al-Káidy je fakt, že ještě nikdy nebylo tolik primárních dat o al-Káidě veřejně dostupných. Tento stav je navíc bezprecedentní ve studiích terorismu obecně. U žádné jiné teroristické organizace neplatí, že by výzkumník mohl interpretovat přepisy z výslechů, dopisovou komunikaci či autobiografické zpovědi členů dané organizace a rozhodně ne v takové míře, jak tomu je v případě al-Káidy. Přesto tyto zdroje nejsou využívány dle autora v dostatečné míře, možná i kvůli špatnému povědomí odborné veřejnosti o nich.

Práce má dva cíle: zmapovat veřejně dostupné zdroje primárních dat k al-Káidě a pomocí vyzdvihnutí zajímavých poznatků z nich demonstrovat jejich přínos. V krátkosti bude diskutována i otázka, jak ke zdrojům primárních dat přistupovat.

1. Definice fenoménu al-Káida

Ve svých propagandistických výstupech používá al-Káida označení *Tanzim al-Káidat 'ul-Džihád* [12], tedy něco jako Organizace základny pro džihád, my zde budeme používat kratší označení al-Káida.

Na al-Káidu lze nazírat vícero způsoby, je proto žádoucí jasně deklarovat, co pod tímto označením bude chápáno v tomto článku. Al-Káidou bude myšleno tzv. jádro al-Káidy (tj. nejvyšší velení kolem emíra Ajmána az-Zawáhirího) a přidružené organizace, které byly oficiálně ze strany nejvyššího velení uznány jako součást al-Káidy. Tato definice je inspirována prací Katherine Zimmerman [13], od její publikace ovšem došlo k jedné zásadní změně, a sice k vyčlenění al-Káidy v Iráku (oficiálně pod názvem Islámský stát v Iráku a Levantě, respektive Islámský stát) z džihádistické obce al-Káidy, z důvodu nedodržování pokynů emíra al-Káidy ohledně působení v syrském konfliktu [14]. Jedná se o zcela bezprecedentní událost, nikdy dříve nebyla džihádistická síť vyloučena z al-Káidy. Krom jádra al-Káidy (Pákistán, Afghánistán) se v současné době do obce al-Káidy řadí: al-Káida na Arabském poloostrově (Jemen, Saúdská Arábie), al-Káida v islámském Maghrebu (Alžír, Mali), aš-Šabáb (Somálsko), Džabhat an-Nusra (Sýrie), Islámský kavkazský emirát (Ruská federace) [15]. Do definičního rámce tak není zahrnut fenomén osamocených džihádistů bez afiliace, kteří jsou inspirováni ideologií al-Káidy, a dále pak džihádistické sítě, se kterými al-Káida spolupracuje, ale neprohlásila je za svou součást. Pro některé výzkumné účely by bylo vynechání sítí jako například Islámská džihádistická unie či Hakkáního síť problematické, nicméně v kontextu mapování zdrojů primárních dat to umožní více zúžit výběr.

Na organizační rovině je chápání al-Káidy naznačeno poměrně jednoznačně, horší je to v případě jednotlivých osob. Zjistit údaje o tom, zda daná osoba složila přísahu (*baj'a*) emírovi al-Káidy či emírovi jedné z jeho uznaných přidružených sítí, je velmi obtížné. Dobře to ilustruje příklad Abú Zubajdy, vlastním jménem Zajn al-'Ábidín Muhammad Husajn. V době jeho zatčení v roce 2002 byl americkým ministerstvem obrany označen za „velmi významného velitele al-Káidy“ [16], tehdejší tisk jako již od té doby tolikrát dokonce otevřeně mluvil o „muži číslo tři v hierarchii al-Káidy“ [17]. Dostupné zpravodajské materiály jsou již opatrnější a převážně o něm hovoří jako o operativci s velkým vhladem do činnosti al-Káidy [18]. Nejpravděpodobnější verze je ovšem taková, že Abú Zubajda členem al-Káidy nikdy nebyl, vykonával v její prospěch logistické funkce, které ovšem byly alespoň v počátku spíše spojené s jeho rolí v rámci výcvikového tábora Chaldan, ze kterého al-Káida vybírala své budoucí členy [19]. Sám Abú Zubajda ve svém deníku (psán ještě před zatčením) vyjadřoval al-Káidě své sympatie, ale za člena se nepovažoval [20]. To samozřejmě nic nemění na tom, že Abú Zubajda se podílel na plánování teroristických útoků, byť ne s přispěním al-Káidy. Ani to nevyvrací fakt, že Abú Zubajda sehrál klíčovou roli při evakuaci kádřů al-Káidy do Pákistánu po svržnutí tálibánského režimu [21]. Příslušnost dané osoby k al-Káidě je tak často obtížně prokazatelná, nejasná a závislá na interpretaci. Autor se z dostupných primárních zdrojů vždy snažil příslušnost ověřovat co nejpečlivěji, chyby ovšem vyloučit nelze.

2. Dostupné zdroje primárních dat

Není možné v rozsahu tohoto článku obsáhnout veškeré dostupné zdroje primárních dat, které jsou k al-Káidě k dispozici, a především by to ani nebylo v silách autora – z množiny primárních zdrojů bude proto vybrána jen část, a to dle následujících kritérií. Za prvé, musí být dostupné v anglickém jazyce, odpadá tedy nutnost znalosti arabštiny, urdštiny, ruštiny či dalších jazyků, čtenář si tedy sám může obsah daných dokumentů ověřit. Obecně nelze znalost cizích jazyků při studiu al-Káidy než doporučit. Dostupné překlady dokumentů nejsou totiž vždy bez chyby. Za druhé, musí být volně dostupné v on-line či tištěné podobě. Opět z důvodu možnosti čtenáře se s dokumenty samostatně seznamovat. Posledním kritériem je relevance zdrojů k tématu al-Káidy, poznatky v nich obsažené by měly mít vztah ke struktuře, k významným představitelům či schopnostem a možnostem al-Káidy. I po aplikaci těchto kritérií zůstává dostatek materiálu k představení a analýze.

Dostupné primární zdroje k al-Káidě lze volně kategorizovat do pěti skupin: 1) propagandistická produkce al-Káidy, 2) veřejné výstupy státních institucí, 3) vlastní publikační činnost členů al-Káidy a očitých účastníků, 4) zveřejněná komunikace členů al-Káidy, 5) uniklé utajované skutečnosti. První skupině se zde věnovat nebudeme – je nejnáročnější na interpretaci, náchylná na dezinformaci, zvláště v oblasti sociálních médií velmi dynamická (což ztěžuje její dlouhodobou dostupnost). Nejproblematičtější ovšem je, že s výjimkou několika málo publikací, jakou je třeba magazin *Inspire*, vyžaduje dobrou znalost rozličných jazyků.

V rámci zbylých čtyř skupin zdrojů primárních dat se budeme držet stejné struktury. Budou popsány nejpřínosnější zdroje z množiny možných, zmíníme nejzajímavější poznatky z daných zdrojů.

3. Veřejné výstupy státních institucí

Různé státní instituce vydávají pro různé účely informační výstupy, které mají vztah k al-Káidě. Jedná se především o vyšetřovací zprávy a obžalovací zprávy využívané v soudních přelíchách. Další specifickou kategorií je designace osob za významného teroristu.

Pravděpodobně nejznámější vyšetřovací zprávou je *The 9/11 Commission Report*, která se stala poměrně masivním počinem (zpracovatelé prošli dle vlastních slov více než 2,5 milionu stran textu a měli rozhovory s více než 1 200 osobami). Což se také podepsalo na faktu, že byla vydána až tři roky po útoku z jedenáctého září. S výjimkou několika přetištěných dokumentů, respektive jejich částí se ovšem jedná hlavně v oblasti al-Káidy o shrnutí tehdy dostupné literatury a získání pohledu osob ze zpravodajské komunity USA. Dozvíme se zde jak vývoj al-Káidy, tak postup amerických zpravodajských služeb, především Central Intelligence Agency (dále jen CIA) proti ní [22].

Dalším velmi zajímavým zástupcem z této kategorie je dokument označovaný jako *Abottabad Commission Report*, což je výstup pákistánské komise, které byla ustanovena pro vyšetření okolností operace amerických speciálních sil proti bin Ládínovi a pro zjištění, zda byly některé pákistánské prvky nápomocné v ukrývání bin Ládina. Komise na zprávě pracovala více než rok a půl a opět se seznámila se širokým spektrem dokumentů

a vyslechla velké množství osob. Význam zprávy je zvýšen tím, že nebyla zpracovávána pro širokou veřejnost, ale byla předložena pákistánskému premiérovi. Její únik na veřejnost není vysvětlen. Na rozdíl od výše uvedené vyšetřovací zprávy k jedenáctému září ovšem tento dokument zahrnuje i obsahy jednotlivých rozhovorů, byť převyprávěné a pravděpodobně redigované. Nejzajímavější jsou především tři výpovědi: Marjam – manželky jednoho z kurýrů bin Ládina, ředitele Inter-Services Intelligence Directorate (dále jen ISI, nejvlivnější pákistánská zpravodajská služba) a doktora Šakíla Chána Afrídího (později odsouzeného za špionáž) [23].

Marjam popsala přesuny bin Ládina, kurýra, strážce a jejich rodin po Pákistánu po svržnutí tálibánského režimu. Celá skupina bydlela nejdříve v Karáči, následně v Pešávaru a Svátu, zde se doslechli o zjetí Chálida Šajcha Muhammada (strůjce útoku z jedenáctého září, osoba odpovědná za logistické zajištění al-Káidy v Pákistánu [24] i osobu, která bin Ládinovi výše uvedeného kurýra a strážce osobně vybrala), což vyvolalo mezi oběma kurýry bin Ládina velkou paniku. Došlo k přemístění skupiny do Harípúru a následně již nadobro do Abbottábadu [25]. Dr. Afrídí vyličil, jakým způsobem byl řízen Američany, respektive CIA, při vakcinačním programu v Abbottábadu, dle jeho výpovědi nedošlo k vakcinaci domu, který obýval bin Ládín [26]. Ředitel ISI pak popsal úroveň spolupráce s CIA při boji proti operativcům al-Káidy a její vývoj. Je z něj krom jiného velmi patrná frustrace, ohledně počínání CIA, kdy případ dr. Afrídího nebyl vůbec ojedinělý. ISI o nevládních organizacích silně penetrovaných příslušníky CIA či jejími agenty věděla, ale na osobní žádost ředitele CIA proti nim nepůsobila [27]. Zde se krom jiného dozvídáme pravděpodobnou příčinu na první pohled barbarského zvyku pákistánského Tálibánu zabíjet pracovníky nevládních organizací s tím, že se jedná o americké špióny.

Umístování osob na seznam *Special Designated Global Terrorist*, respektive jejich popis slouží jako jeden z dalších primárních pramenů. V rámci amerického ministerstva financí působí Office of Foreign Assets Control, v jehož působnosti je uvalování finančních sankcí [28]. Jeden z jím spravovaných režimů je namířen na postihování osob spojených s Tálibánem a al-Káidou, což bylo zavedeno Vládním výnosem 13224 [29]. U takto označených osob je uveden důvod zařazení, zpravidla nějaká činnost ve prospěch al-Káidy či jejich sítí, ale také identifikační data, včetně různých alias a *nom de guerre*. Sankční seznamy jsou nepravděpodobně aktualizovány, dlouhodobě tak poskytují užitečnou pomůcku pro identifikaci jednotlivých operativců al-Káidy.

4. Vlastní publikační činnost členů al-Káidy a přímých účastníků

Ač se to může zdát neuvěřitelné, tak někteří operativci al-Káidy vydali autobiografické publikace, chystali se je vydat či si vedli důkladné záznamy o vlastní činnosti. Je nasnadě, že takovéto materiály jsou velmi zajímavé pro výzkumné účely. Často neméně zajímavé jsou i publikace některých bývalých příslušníků zpravodajských služeb, kteří se boji proti al-Káidě věnovali.

Příkladem přínosné publikace tohoto typu je kniha Nassera al-Bahrího (alias Abú Džandala), jednoho z osobních strážců Usámy bin Ládina. Abú Džandal se pokusil účastnit džihádu v Bosně, Somálsku a Tádžikistánu, aby nakonec zakotvil v al-Káidě,

kde působil v letech 1997 až 2001. Ze své pozice měl přístup k různým informacím ohledně al-Káidy. V knize popisuje její tehdejší strukturu, řadu jejích významných členů. Jako Jemenec kriticky komentuje i velmi silné zastoupení Egyptanů v al-Káidě – v rámci šúry (nejvyššího rozhodovacího orgánu) mělo být sedm členů a z toho právě pět Egyptanů. Po dohodě s bin Ládinem se zasadil o to, že alespoň jeho ochranku tvořili pouze Jemenci, tedy osoby stejného etnického původu jako bin Ládín [30]. Velmi zajímavé jsou poznatky o vývoji vztahů mezi al-Káidou a Tálibánem, ty byly zpočátku velmi vlažné, zlepšily se participací bojovníků al-Káidy v boji proti tzv. Severní alianci, která byla v té době hlavním nepřítelem Tálibánu. Jen aby se tyto vztahy zhoršily poté, co al-Káida zaútočila na americké ambasády v Keni a Tanzanii. Díky vlivu některých duchovních kolem mullu Umara (nejvyšší představitel Tálibánu) se nakonec Tálibán rozhodl bin Ládina mezinárodnímu společenství nevydat. Bin Ládín následně přísahal *baj'a* mullu Umarovi, čímž de facto podřadil al-Qá'idu Tálibánu. Dalším momentem, který přispěl k utužení vztahů, byla pomoc al-Káidy Tálibánu při vyšetřování pokusu o atentát na mullu Umara ze strany Íránu, což měla být odplata za zabití iránských diplomatů z Mazáre Šaríf [31].

V roce 2009 se na jedné z džihádistických stránek objevila dvoudílná autobiografie Fazula 'Abdulláha Muhammada (známějšího pod jménem Harún Fadil), jejíž délka dosahovala úctyhodných 1 100 stránek. Široké veřejnosti je přístupný její překlad, respektive analytický komentář od Nelly Lahoud [32]. Nesplňuje tak přísně vzato námi přijatá kritéria, ale svým přínosem alespoň zmínku jistě zasluhuje. Harun Fadil byl významný operativce al-Káidy, který v její prospěch působil od roku 1991 do roku 2011, kdy byl zastřelen v Somálsku. Měl svůj významný podíl na působení al-Káidy v Africkém rohu. Plnil funkci sekretáře vojenského výboru (nejvýznamnější ze všech výborů) al-Káidy a byl tedy ve styku s většinou vysokých představitelů al-Káidy [33]. Z tohoto pohledu se jedná o vůbec nejautoritativnější dostupné dílo.

Harún tvrdí, že kritický negativní zlom pro al-Káidu přišel v roce 2003, kdy al-Káida ztratila řadu svých vysoce postavených operativců v Pákistánu (např. Chálida Šajcha Muhammada či Abú Jásira al-Džazá'íriho, který byl pověřen komunikací s pákistán-skými autoritami). Harún, který byl toho času v Africe, ztratil na tři roky s al-Káidou v Pákistánu spojení [34]. Pokud k tomu přičteme podobné ztráty, které al-Káida zaznamenala ve stejném roce v Íránu [35], musíme mu dát patrně zapravdu.

Jedním z hlavních leitmotivů Harúnovy publikace je, že džihádistická scéna byla částečně svedena ze scestí a zbytečně zabředávala do teologických půtek. Mise al-Káidy byla vždy především vojenská, nikoliv teologická. Využívání takfírismu (zjednodušeně řečeno prohlášení daného muslima za nemuslima) a následné útoky na muslimy, ať už civilisty, či znepřátelené džihádistické skupiny, jsou značně kontraproduktivní. Zvláště nové skupiny, které se hlásí k al-Káidě, ale pravou podstatu mise al-Káidy nechápou, jsou toho dle tvrzení Harúna často důkazem. V tomto kontextu je vhodné uvést, že Harún oponoval zřízení skupiny, která byla později nazvána aš-Šabáb a je nyní plnohodnotnou součástí al-Káidy (alespoň dle naší definice). Harún argumentoval, že vytvoření aš-Šabábu bude pouze fragmentovat pozici tehdejšího Svazu islámských soudů v Somálsku [36]. Je pravděpodobné, že právě kvůli opozici Harúna (v té době byl Harún nejvyšším představitelem al-Káidy v Somálsku) vůči uznání aš-Šabábu byl i bin Ládín proti [37], až po smrti obou vyhlásil Ajmán az-Zawáhíri připojení aš-Šabábu k al-Káidě.

Al-Džazíra na své stránky dala k dispozici odtajněný překlad diáře Abú Zubajdy, který se u něj velmi pravděpodobně našel v době zajetí. Diář je rozdělen do šesti svazků, které jsou psány poněkud zvláštní formou, autor tam promlouvá sám k sobě jako druhé osobě, jedná se přibližně o 750 stran textu, u kterých jsou alespoň dva poslední svazky přínosné pro výzkumné účely.

Svazek pět popisuje období září 1999 až duben 2001, což byl patrně etapa nejvyššího zapojení Abú Zubajdy do operativní činnosti. Zubajda často cestoval mezi Afghánistánem (Kábul, Kandahár, Chóšt) a Pákistánem (převážně Kvéta, Karáčí, Láhaur a Islámábád) z důvodů zařízení různých logistických záležitostí, v některých případech převážel finanční obnosy např. 50 tisíc dolarů. Pozoroval, že jižní trasa do Afghánistánu (přes Kvétu) je mnohem méně hlídaná než severní (přes Pešávar) a v případech zadržení jsou mudžáhidé brzy bez výsledku propouštěni. V textu lze také objevit kryptické narážky na plánované operace a jejich neúspěchy [38]. Pravděpodobně se jednalo o roli Abú Zubajdy v tzv. *Millenium Plot* [39].

Svazek šest se týká převážně navazujícího období, jemuž jasně dominuje jedenaácté září, respektive americká operace v Afghánistánu. Abú Zubajda opakovane líčí, jak se z Tálíbanu stal velmi nespolehlivý partner, který utíká bez boje, což přineslo řadu problémů zvláště pro zahraniční bojovníky, kteří byli odhodláni bojovat. Abú Zubajda později pomáhal konsolidovat útek zahraničních bojovníků z Afghánistánu do pákistánských měst. Řada těchto osob přesto padla do zajetí drogových dealerů či kmenů z afgánsko-pákistánského pohraničí a museli být Abú Zubajdou vykupováni [40].

Velmi krátce zde zmíníme i autobiografii Omara Nasiriho, který jako agent Direction-Général de la Sécurité Exterieur (francouzská zpravodajská služba s vnější působností) prošel výcvikem v táboře Chaldan. Následně byl odeslán do Evropy Abú Zubajdou jako tzv. spící agent, aniž by tušil, pro koho Omar Nasiri doopravdy pracuje. Nasiriho přínos je především v detailním popisu výcviku a realii tábora Chaldan, včetně jeho nejvyšších představitelů, krom Zubajdy to byl především Ibn aš-Šajch al-Líbí – emír výcvikového tábora [41]. O něm bude ještě řeč v kontextu účinku výsledkových metod.

Poslední publikací zde představenou je *The Black Banners* od Ali Soufana, který působil v FBI od roku 1997 do 2005. Soufan je částečně libanonského původu, ovládá tedy perfektně arabštinu a je dobře obeznámen s islámem, což z něj učinilo velmi využívaného příslušníka FBI při vyšetřování útoků, za kterými stála al-Káida. Kniha je přímo naplněna detaily vyšetřování al-Káidy s velkým důrazem na personálie a jejich roli v teroristických útocích al-Káidy (proti americkým ambasádám v Africe, tzv. *Millenium plot*, na USS Cole v Jemenu) a je velmi často citována v publikačních výstupech různých výzkumníků. Na rozdíl od ostatních publikací zde nebude citovat nejpřínosnější pasáže, protože by bylo nutné citovat publikaci téměř celou. Její nevýhodou je, že prošla sanitizací ze strany CIA (přestože Soufan nebyl její příslušník), která většinu zmínek o své organizaci jednoduše vyškrtala. Chybí tedy pojmenování některých funkcí, především chybí zvláště ke konci knihy celé pasáže. Včetně těch, které se týkají využívání kontraktorů na aplikaci tzv. posílených výsledkových prostředků (*enhanced interrogation techniques*) na osobu Abú Zubajdy. Soufan je upřímný zastánce nevyužívání těchto postupů (obecně osoby z prostředí FBI s nimi mají problém, protože informace takto získané nejsou využitelné v soudním procesu), s tím, že klasický výslech se znalostí

problematiky a podpořený nakloněním si teroristy je účinnější. Čtenář snad dovoli krátkou odbočku, má ovšem dopad na věrohodnost celé jedné skupiny zdrojů primárních dat, a sice uniklých informací z výslechů.

Obecně se má za to, že posílené výslechové prostředky jsou neúprosně účinné, není tomu tak vždy. Můžeme to demonstrovat na dvou případech výslechů výše zmiňovaných osob – Ibna aš-Šajcha al-Líbího (dále jen al-Líbí) a Chálída Šajcha Muhammada (dále jen KSM). Al-Líbí byl zadržen listopadu 2011, byl podroben mučení (autor nedává na stejnou úroveň mučení a posílené techniky) ze strany egyptských tajných služeb a stal se necitovaným zdrojem poznání, že Irák školil příslušníky al-Káidy na využívání chemických zbraní, což bylo používáno jako argument pro invazi do Iráku ze strany Bushovy administrativy [42]. Omar Nassiri, který al-Líbího dobře znal, uvádí, že se z jeho strany jednalo o úmyslnou dezinformaci vůči USA. Zakládá to na tom, že al-Líbí již v té době hovořil o Iráku jako o budoucím bojišti džihádu a také tím, že vybraní příslušníci výcvikového tábora Chaldan byli školeni na zvládání mučení a byli přímo cvičeni k využívání výsledku k šíření dezinformací [43]. Zda se ze strany al-Líbího jednalo o promyšlenou strategii, snahu zachránit si holý život (své prohlášení měl později odvolat) či snahu Bushovy administrativy najít jakoukoliv záminku, je obtížné zjistit. Příklad al-Líbího (etické otázky ponechány stranou) demonstruje to, že z vyslýchanych lze s využitím posílených výslechových metod (v tomto případě přímo mučení) celou řadu informací, ne vždy však ty pravdivé. Druhým příkladem je vyslýchání KSM, který byl 183 krát podroben simulaci tonutí (tzv. waterboarding), spánkové deprivaci a dalším metodám. Přesto neprozradil identitu kurýra, kterého pro bin Ládina sám vybral a jejichž sledování nakonec skončilo úspěšnou operací proti bin Ládinovi [44]. V případě úspěšnějšího vedení výsledku mohl být bin Ládin čistě teoreticky eliminován o osm let dříve. Pokud k tomu přidáme fakt, že v uniklých vyhodnocujících zprávách shrnujících i poznatky získané z výslechů zadržovaných jsou (byť nepříliš často) faktické chyby, je to pro nás varování, že lhostejno jaký zdroj máme k dispozici, je poznatky z něj nutné vždy ověřit.

5. Zveřejněná komunikace členů al-Káidy

Řízení, koordinace a s tím spojená komunikace je zásadní pro jakoukoliv organizaci, uniklá komunikace mezi členy al-Káidy dává velmi praktický a konkrétní obrázek o jejím vnitřním fungování, způsobu řešení problémů či prioritách. Je s podivem, jaký objem komunikace členů al-Káidy je dnes veřejně dostupný, opět žádná jiná organizace podobného typu se nemůže v tomto ohledu s al-Káidou srovnávat. Pravděpodobně jsou za tímto fenoménem převážně dvě příčiny – al-Káida je hnuta s globálním působením a v některých oblastech světa zaznamenalo překotné neúspěchy, které mu neumožnily dostatečně ochránit své archivy s komunikací (například Afghánistán či Mali). Druhým důvodem je politika USA, které skrze Centrum boje proti terorismu při Westpointu spustily tzv. projekt Harmony, v rámci kterého shromažďuje komunikaci, překládá ji a v některých případech i uvolňuje pro širokou veřejnost. V rámci této podkapitoly si ukážeme pestrost dostupných materiálů tohoto typu na třech příkladech – tzv. dopisy z Abbottádu, dopisy ze Somálska a dopis Sajfa al-‘Adila Chálídu Šajchu Muhammadovi z roku 2002.

Eliminace bin Ládina v pákistánském městě Abbottabád je známou událostí, co ovšem již není tak známo, že při operaci speciálních sil bylo získáno velké množství relevantního materiálu, malá část z něj pak byla k prvnímu výročí operace zveřejněna. Pro těchto 17 dopisů (přibližně 200 stran textu) patřících nejvyššímu velení al-Káida se vžilo pojmenování *dopisy z Abbottabádu* [45], i my se jej přidržíme. Dostupná je synopse dopisů, dopisy samotné i analýza komunikace z odborného hlediska. Dopisy z Abbottabádu jsou unikátní tím, že obsahují komunikaci nejvýznamnějších představitelů al-Káidy včetně bin Ládina, dále pak tím, že jsou relativně aktuální. Nejnovější dopis je z dubna 2011, většina dopisů pak z období 2009 a 2010 [46]. Obecně je velká část dostupných primárních dat datována především do období před útoky z 11. září, i proto jsou dopisy z Abbottabádu jednoznačně jedním z nejpřínosnějších zdrojů primárních dat o al-Káidě vůbec.

Z celé plejády zajímavých momentů vyplývajících z dopisů z Abbottabádu byly vybrány dva – zmínka o plánování blíže neupřesněné operace a vztah al-Káidy a Íránu. V dopise, který je označen číslovkou 19 dává bin Ládin pokyny Atíjovi al-Líbímu, který se po smrti Šajcha Sajída stal hlavním zprostředkovatelem pokynů bin Ládina na další osoby. Pokyny jsou určeny emírům al-Káidy na Arabském poloostrově a al-Káidy v islámském Maghrebu, aby byly nápomocní Šajchu Júnisovi al-Mauritánimu ve všem, o co je požádá. Mají mu pokrýt náklady na dalších 6 měsíců, které jsou odhadnuty přibližně na 200 tisíc Euro. Znalost o tom, co má Júnis plánovat, má být přísně omezena jen na vedoucí pozice obou lokálních organizací [47]. O jakou operaci se mělo jednat, se nedovídáme. Zajímavá je však snaha o koordinaci mezi jádrem al-Káidy a dvěma lokálními sítěmi. Šajch Júnis se měl v roce 2010 setkat s některými evropskými rekruty [48], což by mohlo naznačovat, že velkou operací byl útok proti Evropě. Júnis byl zatčen v Kvetě v září 2011 [49], čímž pravděpodobně byla narušena i celá plánovaná operace.

Hned čtyři dopisy se dotýkají tématu vztahů mezi Íránem a al-Káidou a vyplývá z nich, že v roce 2009 začal Írán propouštět některé operativce ze svého držení. Propouštěna byla dokonce i bin Ládinova rodina. Většina operativců se měla přesunout do Pešávaru a Vaziristánu (není jasné, zda do Severního či Jižního). Přesto byly vztahy mezi oběma subjekty značně napjaté, zástupci Íránu neměli s al-Káidou komunikovat přímo a Íránci jsou ze strany al-Káidy označováni nelichotivě. Území Íránu není chápáno jako bezpečné zázemí pro operativce al-Káidy. Jako příčina propuštění operativců al-Káidy je označen neurčitý nátlak, který měla al-Káida vyvinout, a role, kterou al-Káida sehrála v propuštění obchodního zástupce na íránském konzulátu v Pešávaru [50]. O aktivním působení al-Káidy v jeho propuštění se spekulovalo již dříve [51]. Výše uvedené poznatky naznačují jakýsi dílčí výměnný obchod spíše než nějakou strategickou spolupráci.

Druhým balíkem dopisů, který je veřejně dostupný, jsou dopisy, které se vážou k činnosti al-Káidy v Somálsku a v Keni a pochází převážně z let 1992 až 1994. Data může naznačovat malou relevanci dokumentů, ale není tomu tak. V tomto období se al-Káida nacházela v období, kdy její vedení procházelo deziluzí ohledně vývoje v Afghánistánu, kde se po stažení Sovětů obrátily různé afghánské frakce proti sobě. V Afghánistánu mělo zůstat dokonce jen pět operativců al-Káidy pracujících na plný úvazek. Al-Káida vyslala průzkumnou misi, aby zjistila, zda přemístit své kádry do Somálska. Dle tvrzení jednoho z autorů komunikace se al-Káida náhodou ocitla na tomto území dříve

než USA (mise UNOSOM 1993–1995) a byla proto lépe připravena na konfrontaci. Operativci al-Káidy se zapojili i do bojů v Mogadišu. Celkově však somálské prostředí bylo nepřátelské vůči al-Káidě a hlavní přítomnost al-Káidy byla omezena na tábor Kamboni při hranicích mezi Somálskem a Keňou, kde se al-Káidě dařilo mnohem více. Až do roku 1996 však byl hlavní tábor al-Káidy v Súdánu [52]. Dopisy byly podrobně analyzovány ze strany Centra boje proti terorismu [53] a dále se jim zde věnovat nebudeme.

Volně dostupné jsou i další dopisy, které jsou již zpravidla jednotlivými útržky komunikace a nikoliv souhrnem širšího materiálu, kvůli omezenějšímu rozsahu nemusí mít nezbytně nižší vypovídací hodnotu. K dispozici je například dopis Ajmána az-Zawahirího emírum Džabhat an-Nusry a Islámského státu v Levantě a aš-Šámu, ve kterém se snaží moderovat jejich rozepře [54]. Rady emíra al-Káida na Arabském poloostrově emírovi al-Káida v islámském Maghrebu, jak se chovat na nově dobytém území v Mali [55]. Ostrá výměna názorů mezi šúrou al-Káidy v islámském Maghrebu a šúrou tzv. Maskované brigády Muchtára Belmuchtára, který se od první jmenované odtrhl [56]. My si zde v krátkosti přiblížíme dopis Sajfa al-Adila (významný člen velení al-Káidy, člen výboru pro speciální operace) [57] Chálidu Šajchu Muhammadovi (KSM).

V červnu 2002 napsal Sajf al-‘Adil dopis KSM, který dobře ilustruje období, které tehdy al-Káida zažívala. Sajf upozorňuje, že v posledních 6 měsících (tj. prosinec 2001 až červen 2002) měla al-Káida obrovské ztráty v Pákistánu a že de facto ztratila veškerou pozici, kterou si zde dříve budovala. KSM byl v té době jediný operativce al-Káidy ve vedoucí pozici, který plánoval vnější operace, Sajf jej žádal, aby přestal plánovat operace do té doby, dokud se al-Káida nekonsoliduje. V opačném případě dle Sajfa hrozilo prohlubování katastrofy. Dále prosil KSM, aby část svého portfolia předal dalším osobám [58]. Dle všeho jej KSM neposlechl, obratně se vyhýbal pronásledování ze strany pákistánských bezpečnostních složek a ještě u toho plánoval operace. Avšak, jak Sajf předpověděl, pozice al-Káidy v Pákistánu se tím nijak nevylepšila, naopak, byl prozrazován jeden konspirační dům za druhým a operativci v nich pobývající, aby následně byl dopaden na počátku března 2003 i sám KSM [59].

6. Uniklé utajované informace

Veřejně dostupné jsou i poznatky zpravodajské povahy ohledně al-Káidy, i přestože byly vytvářené s tím, že dostupné nebudou. Zpravodajský punc jim dodává na výjimečnosti, ale dle názoru autora by měly být chápány a využívány obdobně jako ostatní zdroje primárních dat. Hlavním zdrojem těchto poznatků je wikileaks, existuje však i několik dalších dokumentů, které za nevyjasněných okolností unikly na veřejnost. Jejich zpracovatelé je stále považují za utajované skutečnosti, a proto nemůže autor čtenáře nabádat, aby se s nimi seznamovali. Citace poznatků z wikileaks se v akademické sféře již stala běžnou praxí.

Původním obsahem wikileaks byly depeše z amerických zastupitelských úřadů zasílané pro potřeby ústředí. Americké ministerstvo zahraničí, respektive jeho zastupitelské úřady, rozhodně nejsou hlavními orgány, které by se bojem proti al-Káidě zabývaly, zmínky o ní jsou zde spíše výjimečně a málokdy nad rámec poznatků z otevřených

zdrojů. Nejnovějším přírůstkem na wikileaks je interní komunikace zaměstnanců mezinárodní společnosti Stratfor, která se zabývá vyhodnocováním a predikcí vývoje ve světě a zároveň nese několik atributů soukromé zpravodajské služby (včetně placení vlastních lidských informačních zdrojů). Ani zde, alespoň dle výzkumu autora, příliš poznatků o al-Káidě nenalezneme. Nejprínosnější obsah wikileaks jsou jednoznačně vyhodnocovací zprávy více než 700 osob, které byly drženy v zadržovací stanici na Guantanámo Bay.

Tyto zprávy byly vytvářeny převážně v letech 2006 až 2008 a mají následující strukturu: popisují danou osobu, hodnotí ji z hlediska možného zpravodajského přínosu, hrozby, kterou by osoba představovala, kdyby byla propuštěna, a nebezpečnost jejího chování na Guantanámo Bay. Z výzkumného hlediska je nejzajímavější popis aktivit a asociací, které daná osoba měla vést a mít v souvislosti al-Káidou. Ty jsou uváděny až do data jejího zadržení. Všechny uvedené osoby byly zadrženy mezi lety 2001 a 2005, nejedná se tedy o příliš aktuální poznatky. Jednotlivé osoby, které byly zadržovány, se ohledně zapojení do činnosti al-Káidy pohybují na spektru, od těch co nemají žádné asociace, velmi nejasné asociace až po klíčové osoby z velení al-Káidy. Čtenář se tedy může seznámit s hodnotící zprávou na Chálida Šajcha Muhammada [60], Abú Faradže al-Libího [61] (oba velitelé vnějších operací al-Káidy), Ammara al-Balúčího [62] či Chálida bin Attaše [63] (oba významní facilitátoři al-Káidy).

Je nasnadě, že detailní popis operací, do kterých byly jednotlivé osoby zapojeny, a jejich vzájemné provázanosti, je velmi přínosný. Podobně užitečné jsou i identifikátory daných osob, kdy se krom pravého jména lze dozvědět i velkou část alias, které byly využívány. Tato znalost se například hodí při analýze komunikace členů al-Káidy (viz přechodí kapitola), operativci al-Káidy totiž nejenže zásadně neužívají svá pravá jména, ale zpravidla ani jména, pod kterými jsou nejvíce známi.

7. Doporučení při využívání primárních dat

Výzkum al-Káidy a s tím související interpretace primárních dat se dle autora nijak neliší od historického výzkumu. Zásadní je kontext daného dokumentu – kdo jej psal, v jaké době a za jakých okolností, s jakým účelem, jaký byl jeho přehled o situaci a jaký měl vztah k tomu, co psal [64]. Tyto otázky je nutné si klást, ať už se seznamuje s korespondencí mezi dvěma členy al-Káidy či si čteme hodnotící zprávu amerického zpravodajského orgánu.

Obrana proti nástrahám nepřesností, dezinterpretací či dokonce úmyslnému klamání nikdy nebude stoprocentní, ale vždy bude spočívat na jednoduchém pravidlu – ověřovat uvedené poznatky i z jiných zdrojů. V ideálním případě se pak verze získané z osobních zápisků daného operativce nebude lišit od komunikace o dané tematice mezi dvěma jinými operativci al-Káidy a potvrdí to i uniklá zpráva zpravodajské služby. Je nasnadě, že takových případů tolik není. Z autorovy zkušenosti kupodivu vyplývá, že ani zásadní rozpory nejsou běžné. Hlavní překážka výzkumu spočívá spíše na nedostatku dat ke konkrétní problematice. Jestliže bylo v názvu článku avizováno, že výzkum al-Káidy nikdy nebyl snazší, neznamená to nezbytně, že by byl snadný.

V rámci výzkumu al-Káidy doporučuje autor zaměřovat se na rovinu jedince, především pak na významné členy al-Káidy. Jsou to právě tito jedinci, kteří formují směřování

částí al-Káidy. Kdyby pro al-Káidu nepracoval KSM, nikdy by nebylo 11. září, byl to on, kdo přišel s touto myšlenkou a kdo plánoval většinu detailů této operace. Naopak kdyby Abú Bakr al-Bagdádí nestál v čele (nyní) Islámského státu, toto hnutí by pravděpodobně stále bylo součástí širšího kruhu al-Káidy. Tolik obávané kapacity al-Káidy na arabském poloostrově v oblasti sestrojování sofistikovaných výbušných zařízení jsou pravděpodobně soustředěny v Ibrahímu Hassanu Tali al-Ásirím [65]. Výše uvedené neznamená, že by zaměření pouze na individuální rovinu výzkumů bylo jediné správné, ale dobré porozumění této rovině je takřka nezbytným předstupněm zobecňování a vytváření závěrů o al-Káidě.

Závěr

Hlavním cílem článku bylo prokázat, že i přes konspirativní povahu al-Káidy je k ní dostupné velké množství primárních dat. Zdroje těchto dat jsme volně rozdělili do pěti množin: 1) propagandistická produkce al-Káidy, 2) veřejné výstupy státních institucí, 3) vlastní publikační činnost členů al-Káidy a očitých účastníků, 4) zveřejněná komunikace členů al-Káidy, 5) uniklé utajované skutečnosti. Autor věří, že díky ilustraci různých příkladů primárních dat a nástinu jejich obsahu se podařilo prokázat, že se k al-Káidě váže velké množství volně dostupných primárních dat, a také, že tato data jsou dostatečně relevantní pro možný výzkum.

Logickým vývodem ze zjištění, že k fenoménu al-Káida je dostupné velké množství dat, je apel na akademickou a případně i zpravodajskou komunitu, aby tato data využívala. V české akademické obci jsou publikace, vycházejí z primárních dat o al-Káidě, zatím stále velkou výjimkou. A to i přesto, že výzkum al-Káidy v první dekádě 21. století demonstroval nebezpečí, které ignorování primární dat s sebou nese. Al-Káida i přes vnitřní rozpory rozhodně není v posledním tažení, a naopak ohrožení Evropy je díky novým kádrům ze Sýrie reálnější než dříve.

Poznámky a seznam literatury:

- [1] SILKE, Andrew. Contemporary terrorism studies: Issues in research, s. 35. In: JACKSON, Richard – SMYTH, Marie B. – GUNNING, Jeroen, eds. *Critical Terrorism Studies: A new research agenda*. Abingdon: Routledge, 2009, 34–48.
- [2] SILKE, Andrew, ref. 1, s. 42.
- [3] STOHL, Michael. Knowledge claims and the study of terrorism, s. 26. In: VICTOROFF, Jeffrey I. eds. *Tangled roots: social and psychological factors in the genesis of terrorism* Amsterdam: IOS Press, 2006, s. 23–36.
- [4] HELLMICH, Christina. Al-Qaeda: From Global Network to Local Franchise. London: Zed Books, 2011, s. 7–10. RANSTROP, Magnus. Mapping terrorism studies after 9/11: an academic field of old problems and new prospects, s. 14–15, 25. In: JACKSON, Richard – SMYTH, Marie B. – GUNNING, Jeroen, eds. *Critical Terrorism Studies: A new research agenda*. Abingdon: Routledge, 2009, s. 13–33.
- [5] GUNNING, Jeroen. A Case for Critical Terrorism Studies?, s. 365. *Government and Opposition*. 2007, 43, 3, s. 363–393.
- [6] Např. SHAHZAD, Syed S. *Inside Al Qaeda and the Taliban: Beyond Bin Laden and 9/11*. London: Pluto Press, 2011. TAWIL, Camille. *Brothers in Arms: The Story of Al-Qa'ida and the Arab Jihadists*. London: Saqi Books, 2010. ATWAN, Abdel B. *After Bin Laden: Al Qaeda, The Next Generation*. London: The New Press, 2012.

- [7] Bez autora. Noman Benotman: President. [on-line] Quilliam Foundation, 2014 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://www.quilliamfoundation.org/about/staff/noman-benotman>
- [8] JOHNSEN, Gregory D. The Last Refuge: Yemen, Al-Qaeda, and America's War in Arabia. London: W. W. Norton & Company, 2013.
- [9] HANSEN, Stig J. Al-Shabaab in Somalia: The History and Ideology of a Militant Islamist Group, 2005-2012. New York: Oxford University Press, 2013.
- [10] BROWN, Vahid a RASSLER, Don. Fountainhead of Jihad: The Haqqani Nexus, 1973-2012. London: Hurst & Company: London.
- [11] STEINBERG, Guido W. German Jihad: On the Internationalization of Islamist Terrorism. New York: Columbia University Press, 2013.
- [12] AL-ZAWAHIRI, Ayman. General Guidelines for Jihad. [on-line] As-Sahab Media, 2013 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://azelin.files.wordpress.com/2013/09/dr-ayman-al-e1ba93awc481hirc4ab-22general-guidelines-for-the-work-of-a-jihc481dc4ab22-en.pdf>
- [13] ZIMMERMAN, Katherine. The Al Qaeda Network: A New Framework For Defining The Enemy. [on-line] American Enterprise Institute, 2013 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: http://www.aei.org/files/2013/09/10/-the-al-qaeda-network-a-new-framework-for-defining-the-enemy_133443407958.pdf
- [14] AL-ZAWAHIRI, Ayman. Translation of al-Qaeda chief Ayman al-Zawahiri's letter to the leaders of the two Jihadi groups [on-line] al-Jazeera, 2013 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://s3.documentcloud.org/documents/710588/translation-of-ayman-al-zawahiris-letter.pdf> Bez autora. Al-Qaeda's Repudiation of the Islamic State in Iraq and Greater Syria – Overview and Implications [on-line] The Meir Amit Intelligence and Terrorism Information Center, 2014 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: http://www.terrorism-info.org.il/Data/articles/Art_20620/E_028_14_1464031548.pdf
- [15] Viz ZIMMERMAN, Katherine, ref. 14, s. 14. V době tvorby článku ještě nebylo zřejmé, do jaké míry byla nově vyhlášena al-Qá'ida na indickém sub-kontinentě pouhou mediální operací či zda skutečně má tato nová pobočka charakter organizace.
- [16] GILMORE Gerry J. Rumsfeld Confirms Capture of Senior Al Qaeda Leader. [on-line] U.S. Department of Defense , 2002 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://www.defense.gov/news/newsarticle.aspx?id=44203>
- [17] COATNEY, Mark. Person of the Week: Abu Zubaydah. [on-line] Time, 2002 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://content.time.com/time/nation/article/0,8599,249910,00.html>
- [18] Bez autora. The CIA interrogation of Abu Zubaydah. [on-line] CIA, 2014 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: http://www.aclu.org/files/assets/CIA_Interrogation_of_AZ_released_04-15-10.pdf Bez autora. JTF-GTMO Detainee Assessment: ISN US9GZ-010016DP. [on-line] U.S. Department of Defense, 2008 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://wikileaks.org/gitmo/prisoner/10016.html>
- [19] SOUFAN, Ali H. The Black Banners: The inside story of 9/11 and the war against al-Qaeda. New York: W. W. Norton & Company, 2011, s. 110, 149.
- [20] ZUBAYDAH, Abu. Original Document: Abu Zubaydah diaries volumes six. [on-line] al-Jazeera, 2013 [cit. 2014-05-01], s. 85. Dostupné z: <http://america.aljazeera.com/multimedia/2013/11/original-documentabuzubaydahdiariesvolumesix.html>
- [21] SOUFAN, Ali H. ref. 19, s. 150.
- [22] Kolektiv autorů. The 9/11 Commission Report. [on-line] National Commission On Terrorist Attacks Upon The United States, 2004 [cit. 2014-05-01], s. xv. Dostupné z: <http://www.9-11commission.gov/report/911Report.pdf>
- [23] Kolektiv autorů. Oficiální název není znám. [on-line] al-Jazeera, 2013 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://webapps.aljazeera.net/aje/custom/binladenfiles/Pakistan-Bin-Laden-Dossier.pdf>
- [24] Vice k jeho osobě viz McDERMOTT, Terry a MEYER, Josh. The Hunt for KSM: Inside the Pursuit and Takedown of the Real 9/11 Mastermind. New York: Little, Brown and Company, 2012.
- [25] Kolektiv autorů, ref. 23, s. 43–50.
- [26] Kolektiv autorů, ref. 23, s. 108–115.
- [27] Kolektiv autorů, ref. 23, s. 193–212.
- [28] Bez autora. Recent Actions. [on-line] U.S. Department of Treasury, 2014 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/OFAC-Enforcement/Pages/OFAC-Recent-Actions.aspx>
- [29] Bez autora. Executive Order 13224. [on-line] U.S. Department of State, 2001 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://www.state.gov/j/ct/rls/other/des/122570.htm>
- [30] AL-BAHRI, Nasser. Guarding Bin Laden: My life in al-Qaeda. London: Thin Man Press, 2013 s. 80, 86.
- [31] AL-BAHRI, Nasser, ref. 30, s. 135–143.

- [32] LAHOUD, Nelly. Beware of Imitators: Al-Qa'ida through lens of its confidential secretary. [on-line] Combating Terrorism Center at Westpoint, 2012 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <https://www.ctc.usma.edu/v2/wp-content/uploads/2012/06/CTC-Beware-of-Imitators-June2012.pdf>, s. 18
- [33] LAHOUD, Nelly, ref. 32, s. 19–26.
- [34] LAHOUD, Nelly, ref. 32, s. 105–106.
- [35] FARALL, Leah. Interview with a Taliban Insider: Iran's Game in Afghanistan. [on-line] The Atlantic, 2011 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: http://www.theatlantic.com/international/archive/2011/11/interview-with-a-taliban-insider-irans-game-in-afghanistan/248294/?single_page=true
- [36] LAHOUD, Nelly, ref. 32, s. 90–91.
- [37] Bez autora. SOCOM-2012-0000005-HT. [on-line] Combating Terrorism Center at Westpoint, 2012 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://s3.amazonaws.com/CTCReports/English.zip>
- [38] ZUBAYDAH, Abu. Original Document: Abu Zubaydah diaries volumes five. [on-line] al-Jazeera, 2013 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://america.aljazeera.com/multimedia/2013/11/original-documentabuzubaydahdiariesvolumefive.html>
- [39] SOUFAN, Ali H., ref. 29., s. 150, 158.
- [40] ZUBAYDAH, Abu, ref. 20, s. 71–72, 77–78.
- [41] NASIRI, Omar. Inside the Jihad: My life with al-Qaeda – a spy's story. New York: Basic Books, 2006. Dlužno podotknout, že název je poněkud zavádějící – Nasiri se členem nikdy nestal, s několika jejími představiteli včetně těch nejvyšší se skutečně setkal. Například velmi pravděpodobně se Sajf al-'Adilem (s. 167).
- [42] FINN, Peter. Detainee Who Gave False Iraq Data Dies in Prison in Libya. [on-line] Washington Post, 2009 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2009/05/11/AR2009051103412.html>
- [43] NASIRI, Omar, ref. 43, s. 180, 228–232.
- [44] McDERMOTT, Terry a MEYER, Josh, ref. 24, s. 267–272.
- [45] Kolektiv autorů. Letters Abbottabad: Bin Laden Sidelined? [on-line] Combating Terrorism Center at Westpoint, 2012 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: https://www.ctc.usma.edu/v2/wp-content/uploads/2012/05/CTC_LtrsFromAbottabad_WEB_v2.pdf.
- [46] Bez autora. Bez názvu. [on-line] Combating Terrorism Center at Westpoint, 2012 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://s3.amazonaws.com/CTCReports/English.zip>
- [47] Bez autora. SOCOM-2012-0000019-HT. [on-line] Combating Terrorism Center at Westpoint, 2012 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://s3.amazonaws.com/CTCReports/English.zip>
- [48] Viz STEINBERG, Guido, ref. 11, s. 8.
- [49] YOUSAF, Kamran – IMTIAZ, Huma. Rekindling ties: Top al Qaeda operatives captured from Quetta. [on-line] The Express Tribune, 2011 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://tribune.com.pk/story/246020/rekindling-ties-top-al-qaeda-operatives-captured-from-quetta/>
- [50] Bez autora. SOCOM-2012-0000019-HT, SOCOM-2012-0000012-HT, SOCOM-2012-0000010-HT, SOCOM-2012-0000003-HT [on-line] Combating Terrorism Center at Westpoint, 2012 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://s3.amazonaws.com/CTCReports/English.zip>
- [51] SHAHZAD, Syed S., ref. 6, s. 58.
- [52] Nejprínosnější jsou především Al-TAJIKI, Hassan. The Five Letters to the African Corps. [on-line] Combating Terrorism Center at Westpoint, 2007 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <https://www.ctc.usma.edu/v2/wp-content/uploads/2013/10/Five-Letters-to-the-Africa-Corps-Translation.pdf>. AL-ISLAM, Saif. The Ogaden file. [on-line] Combating Terrorism Center at Westpoint, 2007 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: https://www.ctc.usma.edu/v2/wp-content/uploads/2013/09/The-Ogaden-File-Operation-Holding-Al-Msk_Translation.pdf
- [53] WATTS, Clint – SHAPIRO, Jacob – BROWN, Vahid. Al-Qa'ida's (Mis)Adventures in the Horn of Africa. [on-line] Combating Terrorism Center at Westpoint, 2007 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <https://www.ctc.usma.edu/v2/wp-content/uploads/2010/06/Al-Qaidas-MisAdventures-in-the-Horn-of-Africa.pdf>
- [54] AL-ZAWAHIRI, Ayman. Translation of al-Qaeda chief Ayman al-Zawahiri's letter to the leaders of the two jihadi groups. Al-Jazeera, 2013 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://s3.documentcloud.org/documents/710588/translation-of-ayman-al-zawahiris-letter.pdf>
- [55] Bez autora. First letter from Abu Basir to emir of al-Qaida in the Islamic Maghreb. [on-line] Associate Press, 2012 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://cryptome.org/2013/11/aqp-win-friends.pdf>
- [56] Kolektiv autorů. Bez názvu. [on-line] Associate Press, 2012 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: http://hosted.ap.org/specials/interactives/_international/_pdfs/al-qaida-belmoktar-letter-english.pdf
- [57] AL-BAHRI, Nasser, ref. 30, s. 87.

- [58] AL-'ADL, Saif. Bez názvu. [on-line] Combating Terrorism Center at Westpoint, 2006 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <https://www.ctc.usma.edu/posts/al-adl-letter-english-translation-2>
- [59] Srov. McDERMOTT, Terry a MEYER, Josh, ref. 24.
- [60] Bez autora. JTF-GTMO Detainee Assessment: ISN US9KU-010024DP. [on-line] U.S. Department of Defense, 2006 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://wikileaks.org/gitmo/pdf/ku/us9ku-010024dp.pdf>
- [61] [61] Bez autora. JTF-GTMO Detainee Assessment: ISN US9LY-010017DP. [on-line] U.S. Department of Defense, 2008 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://wikileaks.org/gitmo/pdf/ly/us9ly-010017dp.pdf>
- [62] Bez autora. JTF-GTMO Detainee Assessment: ISN US9PK-010018DP. [on-line] U.S. Department of Defense, 2006 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://wikileaks.org/gitmo/pdf/pk/us9pk-010018dp.pdf>
- [63] Bez autora. JTF-GTMO Detainee Assessment: ISN US9YM-010014DP. [on-line] U.S. Department of Defense, 2006 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://wikileaks.org/gitmo/pdf/ym/us9ym-010014dp.pdf>
- [64] HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace. Praha: Portál, s. 134–138. HUGHES, R. G. – SCOTT, Len. Knowledge is never to dear: Exploring intelligence archives, s. 21–27. In: HUGHES, R. G. – JACKSON, Peter – SCOTT, Len. Exploring Intelligence Archives: Enquiries into the secret state. London: Routledge, s. 13–39.
- [65] Bez autora. Department of State's Terrorist Designation of Ibrahim Hassan Tali al-Asiri. [on-line] U.S. Department of State, 2011 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2011/03/158911.htm>

Akvizice a investice do obnovy vojenské techniky, ale také dalšího, mnohdy elementárního vybavení, jako jsou třeba uniformy, budou v roce 2015 klíčovou prioritou. Chci, abychom v této oblasti postupovali účelně, razantně a hospodárně. Každý projekt má svého garanta, každý projekt má svůj harmonogram a termín. Chci zdůraznit, že je nadále naprosto nepřijatelné to, čeho jsme bohužel byli nezdůdky svědky alibismu, nekonečné klouzání termínů, přibližnost, lavírování ve specifikacích a v konečném důsledku neschopnost včas vysoutěžít službu či potřebnou techniku v dobré kvalitě za dobrou cenu. Je nepřijatelné, aby se nadále v resortu uvažovalo stylem: „z cizího krev neteče“ nebo „my to prostě potřebujeme a vy na to někde sežene, za kolik, to nás nezajímá.“ Ta krev teče z našeho! Je absurdní a pyšné nemyslet při potřebách na jejich náklady. Volali jsme po prostředcích. Teď je máme. Alespoň v určité výši. Neschopnost racionálně je využít už bude padat pouze na naši hlavu. A ten dopad může být docela tvrdý.

ministr obrany ČR Martin Stropnický

**Setkání ministra obrany s vedoucími pracovníky
ministerstva a generálního štábu**